

Projekt for projektets skyld

Nærgående undersøgelse af et ambitiøst socialt projekt om unge med handicap, afdækker alvorlige mangler i mål, metoder og resultater

Af Jørgen Jeppesen

Er dette virkelig standarden for sociale projekter, spørger man sig selv efter læsning af ergoterapeut Inger Schrøders speciale på Den sociale kandidatuddannelse. Hun har undersøgt virkningen af Projekt Ung med Handicap, et ambitiøst 3-årigt forsøg, der sluttede i 1997. Inger Schrøder arbejder til daglig i Institut for Muskelsvind.

Hvorfor vælger man at gennemføre et projekt uden først at afklare behovet for det, spørger Inger Schrøder selv i specialets konkluderende afsnit. Tja, måske var selve projektet vigtigere, end hvad der kom ud af det, svarer hun nogle sider længere fremme.

Det ville sikkert være hård kost for de fleste andre forsøgsprojekter at blive dissekeret tilsvarende på kryds og tværs, for der vil altid åbenbares svagheder, som står soleklart i bagklogskabens klare lys. Det er dog tankevækkende, når en grundig analyse og vurdering munder ud i konklusioner som: At projektet har haft oplevelsesmæssig betydning, men ikke væsentlig konkret betydning for de unges samlede livssituation. At der er opstået negative psykiske reaktioner i og efter projektførelsen. At der ikke har været nogen dialog mellem projekt- og systemkulturen.

”Jeg er bange for, at man ville finde en lignende mangel på resultater i mange andre sociale projekter. Man går i gang, skriver en rapport - og når så ikke længere. Det er meget sjældent, at et projekt resulterer i videreførelse og forankring af den ny viden, man opnår. Jeg kan selvfølgelig ikke generalisere, men jeg frygter, at det er ret almindeligt i Danmark,” siger Inger Schrøder, 49 år og nyslået kandidat i socialt arbejde med titlen cand.scient.soc.

Handicappet er ikke problemet

Projekt Ung med Handicap omfattede 12 unge bevægelseshandicappede, som gennem et individuelt og et kollektivt forløb skulle stimuleres til en mere aktiv tilværelse. Der blev for hver deltager opbygget et team af professionelle fagpersoner, en brugerrepræsentant fra den relevante handicaporganisation og den unge selv. Sideløbende blev der gennemført en række udviklende og sociale aktiviteter.

Inger Schrøders analyse viser, at noget fundamentalt tilsyneladende er gået skævt fra starten. Det viste sig at være svært overhovedet at finde 12 egnede deltagere, formentlig fordi kriterierne for udvælgelse var uklare. Man har opereret med en upræcis målgruppe.

Det ser også ud til, at man har undervurderet betydningen af deltagernes kognitive og psykisk udviklingsmæssige problemer. Det har været (og er vel stadig?) gængs at mene, at den vigtigste barriere for aktivitet og deltagelse hos målgruppen er det bevægelseshæmmende handicap – og stort set kun det. I virkeligheden er det fysiske handicap i sig selv måske det mindste problem. Der er jo adskillige eksempler på, at mennesker med et yderst indgribende fysisk handicap tager del i tilværelsen på alle leder og kanter og synes, at deres livskvalitet er høj.

Skjulte politiske formål

Et andet væsentligt problem i projektet er den mangelfulde opfølgning af de sociale fællesskaber og sammenhænge, som er skabt undervejs. Det betyder, at projektet i bedste fald har været problemafdækkende, men ikke medvirket til at løse de unges konkrete problemer.

Inger Schrøder mener, at en bagvedliggende årsag til projektets – og mange andre lignende projekters – manglende præcision og klare mål ligger i, at formålet i virkeligheden kan være et

andet end det, der kommunikerer ud. Det kan handle om politik. Om at ”dulme” socialpolitiske problemer, ”udskyde” løsninger eller ”bremse” nødvendige, men måske kostbare tiltag, siger hun.

”Vi skal øve os i at bruge pengene på en mere varig måde,” siger Inger Schrøder. Med ”vi” mener hun også sin egen arbejdsplads, hvor man delvis lever af projektf finansiering. ”Vi skal blive bedre til at bygge ind i projekterne, at resultater skal formidles og føres videre.”

Billedtekst

”Det er meget sjældent, at et projekt resulterer i videreførelse og forankring af den ny viden, man opnår,” siger ergoterapeut Inger Schrøder, der for nylig blev cand.scient.soc. på en analyse af Projekt Ung med Handicap.

Arkivfoto: Toke Hage

Hvis man ønsker nærmere oplysninger om Inger Schrøders undersøgelse, kan man skrive til inger@muskelsvindfonden.dk eller ringe på 3962 2205.

DENNE I RAMME EL. LIGN.

Nogle perspektiver

Inger Schrøders speciale, der hedder ”Projekt Ung med Handicap - projektets betydning for de unge med handicap og for det sociale arbejde”, afsluttes med et perspektiverende afsnit om det fremtidige arbejde med unge med handicap, om projektet som arbejdsform og om forskning på området. Det følgende er citater fra dette afsnit.

”Undersøgelsens påvisning af, at halvandet års intensivt projektarbejde ikke kunne løse op for de unges fastlåste situation, retter opmærksomheden på, at det i forhold til et fremtidigt socialt arbejde er vigtigt at søge at undgå den fastlåste situation, der giver grobund for, at nogle unge med handicap ikke kan gøre brug af samfundets tilbud. Min undersøgelse giver ikke grundlag for at beskrive forhold af betydning for den fastlåste situation, men en øget opmærksomhed og forskning på området er nødvendig.”

”Min undersøgelse viser, at der ikke eksisterer de praktiske foranstaltninger, de unge har brug for. Der er ikke boliger og beskæftigelsesmuligheder, der kan imødekomme de unges behov fleksibelt og individuelt, hvilket er medvirkende til, at Projekt Ung med Handicap ikke har haft varig betydning for de unge.

Ingvarsdén og Andersen (2000) beskriver i deres undersøgelse af yngre handicappede på kommunale og amtskommunale plejehjem det samlede indtryk som en mangelsituation: ”Stort set på samtlige områder af de handicappedes liv forekommer der betydelig ventetid og mangler”. I det lys kan det ikke undre, at Projekt Ung med Handicap ikke har kunnet imødekomme de unges problemer, idet varige samfundsmæssige mangler fordrer helt andre løsninger end et midlertidigt projekt.

På baggrund af Ingvarsdén og Andersens undersøgelse har socialministeriet for årene 2001-2004 afsat en satsreguleringspulje på 112 mio. kr. til at forbedre boligforhold og udbygge aktiviteter, som kan forbedre forholdene for yngre fysisk handicappede. Man kan således håbe, at der med denne pulje igangsættes en satsning på varige løsninger og ikke kun en erfaringsopsamling i forhold til gruppen af unge handicappede.”

”Undersøgelsens påpegning af de forskellige indholdsmæssige værdier, der tillægges begreber som f.eks. handleplan og brugerinddragelse i det sociale arbejde, giver anledning til at skærpe vores opmærksomhed på de begreber, vi anvender i det sociale arbejde. Det er vigtigt at være opmærksom på begrebernes indhold og betydning i en tid, hvor den socialpolitiske udvikling går i retning af

overordnede rammer og begreber, som kan tolkes forskelligt afhængigt af målgruppe og holdningsmæssigt perspektiv. At lægge vægt på hvordan begreberne dannes, og hvordan de anvendes i daglig tale. Så vi er sikre på, at vi taler om det samme, når vi taler sammen.”

”Påvisningen af, at projektet ikke lever op til et moralsk ansvar over for projektdeltagerne og påvisning af usikkerhed om projektmotiv og målgruppe retter opmærksomheden mod nødvendigheden af i et fremtidigt projektarbejde at søge en mere åben strategi, mere gennearbejdet planlægning og bevidst opfølgning. Så negative konsekvenser mindskes. Så projekter ikke kun løser varige problemer midlertidigt, så risikoen for usikkerhed og rygtedannelse mindskes, og så projekters socialpolitiske funktion tydeliggøres. Dette kan blandt andet sikres ved øget offentlighed og bevidsthed om projekters funktion, ved at f.eks. et grundlæggende rammenotat er offentligt tilgængeligt og ikke betegnes som et internt arbejdsnotat.

I forhold til projekters formål som metodeudvikling er det i et fremtidigt arbejde væsentligt, at videreførelse og –formidling som udgangspunkt tillægges stor betydning. At der skabes dialog mellem projekt- og systemkultur. Det er ikke nok, at der skrives en rapport, som engagerede fagfolk læser og inspireres af, og det er ikke nok at lade enkeltpersoner stå for videreførelse. Der bør være tale om en mere planlagt og organiseret videreformidling – også af negative erfaringer, som er et frugtbart grundlag for organisatorisk læring. Og det bør være helt selvfølgelig at tage stilling til nødvendig opfølgning i forhold til deltagerne.”